

renjska in severnoprimska PD in v Logarski dolini za savinjski in koroški MDO, ter seminar za inštruktorje.

Udeleženci posvetovanja na Jančah so ugotovili, da razpolaganje z našim gorskim svetom in s predgorjem ni ustrezno zakonsko urejeno. Zato najrazličnejše organizacije, skupnosti in celo posamezniki popolnoma nenačrtno urejajo nova pota in postavljajo svoje posebne znake. Tako je naša majhna Slovenija prepletena s potmi in znaki, kar vsekakor niso smotrni posegi v naravo. To je neprestana grožnja vsem poskusom, da bi obdržali ekološko ravnovesje, da bi prostor kulturno izrabili in da bi odpravili dosedanji nered v naravi.

»Glede uporabe in varovanja naše naravne dediščine,« je bilo rečeno na posvetovanju, »vlada tolikšen nered, da niti or-

gani Planinske zveze Slovenije niti druge naravovarstvene institucije niso sposobni uveljaviti enotne politike za izrabo naravnih dobrin. Planinci, predvsem markacisti, pa tudi taborniki in drugi varstveniki narave si ne lastimo monopola nad gorskim svetom, čeprav ugotavljamo, da smo do pred dvajsetimi leti planinci brez napisanega dogovora vendarle veljali za upravljalce gorskega sveta, tudi predgorja. Zanj smo skrbeli dokaj smotrno, vsaj kar zadeva pota, varovala in markacije, vendar moramo, žal, priznati tudi zelo grde in grobe izjeme.

»Jdeleženci posveta zelo upravičeno zahtevamo, da državni organi naposled vendarle s posebnimi predpisi uredijo upravljanje goratih in hribovitih predelov Slovenije, pri čemer naj bo zagroženo tudi s kazenskimi sankcijami za kršilce,« so sklenili slovenski markacisti.

TAVANJE SKOZI MEGLO H GORAM

POTEM SEM NAŠLA SÁMO SEBE

ANA URŠIČ

Pod psihičnim pritiskom se živčno prestopam poleg mize v svoji sobi. Zamišljeno in z otožnostjo pogledujem in obračam knjigo. Tri leta je minilo, ko sem zadnjič delala izpit na fakulteti. In sedaj? Na vsak način hočem narediti izpit pred poletjem! Jeseni bom lahko samo lažje nadaljevala študij in za vekomaj prekinila svoj prisilni dopust.

Nočem misliti, kako je bilo. Še vedno me boljše mišice in sedenje mi povzroča nezno bolečine. Joj, kdaj bo tega konec! Da lažje prenašam, med študiranjem hodim gor in dol in ponavljam. Kamorkoli grem, ponavljam snov.

Lahkomiselnost in nezainteresiranost zdravnikov je imela za posledico, da sem fizično povsem oslabela. Za nameček so me pustili sredi ceste kot kup smeti. Še ni bilo dovolj: »dobrohotno« so me hoteli usmeriti k psihiatri. Žalostno, da je človek sposoben v imenu medicine, zakona ali v kateremkoli drugem imenu nesrečneža pritisniti ob steno, dokler ne postane povsem odvisen. In kaj ostane od človekove osebnosti? Še sreča, da se navdušujem za alternativne rešitve.

Našla sem jih več, kot sem sprva upala. Začeti sem morala migati in še enkrat intenzivno migati. Bila sem tako slabotna, da sem hodila le na krajše sprehode: kot ženice iz doma onemoglih.

Poleg mene je najbolj trpela mama. Nikomur nismo razlagali, ker je za razumevanje takih stvari potrebna širina, ki je ne premore kdorsibodi. Vsak dan mi je z olivnim oljem natirala mišice, pri tem

pa sem tulila kot ranjen lev. Tudi na akupunkturi je bilo tako: vse je bilo boleče. Doktor je imel res potrpljenje z menoj. Še zdravljenje je bilo uspešno — proti njegovemu pričakovanju; na začetku terapije mi ni mogel ničesar obljubiti.

Vreča za višinsko bolne

Leto za letom umre na Himalaji več alpinistov zaradi višinske izčrpanosti ali višinske bolezni. Tudi Šerpa ni prizanešeno: smrt Lakpe Dordžisa na južnem sedlu Everesta decembra 1988 je najboljši primer za to.

Pred natančno desetimi leti je strokovni tisk prinesel novico, da je Günter Hauser konstruiral rešilno zračno vrečo, v kateri je mogoče mehansko zvišati zračni tlak in se tako na kraju samem učinkovito spopasti z višinsko boleznijo. Naprava, ki je prišla na trg tudi s pomočjo trdke »Arion KG«, pa žal ni naletela na večje zanimanje in je skorajda niso uporabljali.

Zdaj pa so to zamisel ponovno oživil Američani. Neka znanstvena skupina, ki je jeseni leta 1988 spremljala odpravo iz Wyominga na Everest, je imela med drugim nalogo, da preizkusi novo konstrukcijo zračne vreče. Rezultati so več kot mnogo obetajoči. »Vrečo so zdravniki uporabili pri več primerih pljučnih in možganskih edemov, pri čemer so bili učinki dobri,« je dejal eden od znanstvenikov.

»Vsaj v enem primeru pa bi lahko preprečili smrt,« je dejal. »Prav tragično je, da je nedaleč od našega tabora umrl za pljučnim edemom, ki ga je povzročila višina, neki francoski alpinist, ki je v komaj osmih dneh prišel iz Pariza v višino 5180 metrov. Če bi njegovi tovariši vedeli, da imamo tako blizu tako preprosto napravo, bi bilo njegovo življenje najverjetneje rešeno.«

Vreča tehta skupaj s priborom komaj tri kilograme in glede tega torej lahko spada k opreči za višinske taborje, kjer je potek višinske bolezni še posebno hud. József Nyka

In potem se oglasijo ljudje: saj nimaš nobenih skrbi! Pomeni, da so premalo zaposleni, da vtikajo nos v način življenja drugega. Pustijo mu naj svobodo, življenjsko izvirnost in pristnost. Mar moramo vsi živeti po istem kopitu?

Še včeraj sem slišala vprašanje: »Koliko časa še misliš vleči študij?« Trudim se, da bi čimbolj neprizadeto odgovorila:

»Ne vem. Odvisno...« Nehote sledi ironična pripomba:

»Čudovita študentska leta!« — »Ja, seveda!« sem komaj slišno dahnila.

Mozgala sem, s katerim športom naj bi se začela ukvarjati. Poleti sem šla s planinci v Julijce, jeseni pa sem zavila na alpinistični odsek. Pojma nisem imela, kakšno je plezanje v resnici. Samo da migam, da se pozdravim, četudi bom celo življenje v plezalnem vrtcu v najbolj začetniških smereh. Zagrizla sem se do konca: saj se moram ponovno usposobiti za samostojno življenje.

Na odseku nisem nikomur o tem črhnila besedice; saj mi nihče ne bi verjel. Nekdo je celo izustil, da se silim, da hočem biti prva. Kako sem se počutila prizadeto! Najrajši bi mu odgovorila: »Osel, ali sploh veš, zakaj sem tukaj? Te zanima?« Ostala sem brez besed.

Po plezanju nisem imela moči za nikakršno obširno razlago. Danes pa to sploh ni več pomembno. Pripravljena sem požreti marsikaj, samo da imam možnost plezati. Osrečuje me že misel, da sem spoznala sebi enake ljudi.

Bližalo se je poletje. Joj, kar strah me je bilo. Kako bom nosila nahrbtnik? Prvo leto si kot tečajnik nekako oproščen tvorjenja opreme, potem pa se stvari spremenijo. Ampak vnaprej nisem veliko razmišljala in komplicirala: zame je bil pomemben tisti trenutek.

Sedaj sem pri knjigi. Kolikokrat sem jih med »dopustom« odprla in takoj zaprla! Ne spomnim se več. Vem le, da se je na njih nabiral prah. Nisem imela volje, da bi ga s krpo pobrisala. Čemu le? V tem času nisem mogla prebrati niti ene same knjige. Kakšno intelektualno nazadovanje sem doživljala!

Zdaj sem postala knjižni molj. Hočem nadomestiti vse za nazaj. Saj ni nič izgubljenega! Ravno obratno.

Nekje sem prebrala, da si moramo znati prekovati največje nesrečo v največjo srečo. Žal trpljenje gradi človeka.

Ali sem dovolj trpela, da sedaj lahko do onemoglosti uživam lepoto gora? Saj jih že imam od malega rada, a s plezanjem je drugače...

Usposobila sem se ponovno za samostojno življenje.

Koliko jih je, ki nimajo podpore domačih, volje, bikovske trme in še česa?

Vse ima svoj čas, le potrpežljivo ga je treba čakati.

NOV NAČIN PLEZANJA PRVENSTVENIH VZPONOV

PRELOMNICA V ALPINIZMU

BORO KRIVIC

Pod večer zadnje nedelje v juniju obsediva s Petrom sama za mizo pred Aljaževim domom; potem ko smo poplaknili uspehe in neuspehe dne, so prijatelji odšli domov, midva dopustnika pa živahno kujeva načrte. Jutri torej nekaj novega? Seveda! Le kje? V zahodnem delu Stene! Tam? Je sploh še kaj prostora za novo smer?

Z zarotniško kretnjo ga potegnem za seboj v koč, kjer imam skrit svoj zaklad — kartoteko smeri, ki še niso bile preplezane. Trenutek — in že mu ponudim lično kuverta, na kateri piše »Severna stena Triglava — zahodni del — med Zahodno zaledjo in Ljubljansko«. Aha! Ogleduje sliko stene. Torej tu! Prav. Iz kuverte potegne še popisani list. Kaj? Opis? Torej je že preplezana, pravi razočarano.

Pomembno se nasmejem, kajti to je moja velika novost v alpinizmu.

V Planinskem vestniku sem zasledil, kako so plezali prvenstvene veliki kapeljni polpretekle dobe našega alpinizma. Delo v steni so si namreč olajšali tako, da so si steno natančno ogledali z daljnogledom in vrisali v sliko stene, kje bodo sploh plezali. Dobra pogruntacija, sem občudoval polstare mojstre; tako so se v steni le držali že včrtane smeri in jim ni bilo treba skrbeti za razved. Pri tem se mi je utrnila naravnost sijajna misel (saj bi zapisal genialna, pa bi gotovo kdo rekel, da se hvallim), namreč: Ne le slika vnaprej, tudi opis vnaprej! Preprosto, toda revolucionarno!

Poglej! Vzameš daljnogled, sliko stene, list papirja in pisalo ter greš pod steno. Pregledaš steno in ugotoviš, kje boš plezal. Vrišeš v sliko potek bodoče smeri. Nato sledi opis. Za to je najbolje, da sta dva. Eden z daljnogledom pregleduje zamišljeno smer in narekuje opis, drugi pa ga beleži. S tem ne mislim splošnega opisa, kot na primer: Smer poteka po stebru levo od belih plati do velike strehe, nato proti desni v smeri rumenega stolpa na grebenu. Ne, mislim pravi nadrobni opis, kot bo potem objavljen v Planincu.

Prednosti novega načina so menda očitne. Ne samo, da veš že vnaprej do metra točno, kje boš šel; veš tudi za težave, ki te čakajo, veš, koliko klinov boš potreboval, ali bo treba kaj posebnih klinov in zagozd, ali bo morda treba vrtati. Veš, koliko klinov boš pustil v steni. Še več! Veš,